

Найскладніша професія — бути батьками!

АНГЕЛЯТКОВА НАУКА ДЛЯ БАТЬКІВ

Безпека вашої дитини

Сучасне життя, особливо у містах, стає дедалі складнішим і небезпечнішим для дитини. Щільний потік транспорту на вулиці, “злочинці за кермом”, що їдуть на червоне світло, “лагідні” незнайомці, ліфти, під’їзди... Як вберегти дітей від небезпеки? Єдиний вихід – виробити у неї навички безпечної поведінки.

Прогулянка – ідеальний час для цього. Звісно, 5-7-річні діти важко сприймають (або й зовсім не сприймають!) “голі” слова і поради про те, як поводитися у небезпечній ситуації. А розповідаючи дитині усілякі “жахи” про те, що з нею може статися, ви доведете її до невроту. Що ж робити? Бавитись і програвати конкретні ситуації, які ви побачили на вулиці.

Безпека на дорозі

Корисно, наприклад, пограти у гру „Я веду маму (тата, бабусю)”. Дитина переводить дорослого через вулицю, дивиться за машинами і вирішує, коли можна спокійно йти. Ця гра пробуджує самоповагу, відповідальність, розважливість, що згодом стане корисною звичкою.

Почувши, як вищатъ гальма, ви можете розказати, що відчуває водій, коли перед машиною раптом вибігають на дорогу пішоходи чи виїжджають велосипедисти. Поясніть, що всі люди різні, і серед водіїв, так само як і серед пішоходів, є немало людей, які створюють небезпеку для інших, бо порушують правила. А ще дорога буває слизькою, мокрою, і тоді водій просто не може швидко загальмувати (спитайте дитину, чи може вона одразу зупинитися на ковзанці?). Поясніть також, що водити машину є важко, бо це вимагає постійної уваги (спитайте дитину, скільки часу вона може безупинно розв’язувати інтелектуальні завдання?), а тому водій може бути втомленим, відволіктися.

Ще раз наголосимо – найкраще такі бесіди проводити на конкретних прикладах: ви з дитиною побачили, як хтось перебігає вулицю на червоне світло, чи машина їде надто швидко, чи малий велосипедист виїхав раптом з брами на вулицю, чи хтось переходить дорогу перед великою припаркованою машиною, не бачачи, відповідно, чи їде зліва машина, тощо. Бажано після бесіди програти таку конкретну ситуацію: дитина буде “машиною”, а ви “пішоходом”, або навпаки, тощо.

А коли дитина піде до школи, треба спільно з нею пройти маршрут, пояснивши і "зобразивши", як вона має поводитися на вулиці. Можна намалювати карту – маршрут, яким дитина йтиме до школи. Так роблять у Болгарії. Разом з дитиною батьки проходять по карті-маршруту по усіх перехрестях, дивляться на усі світлофори і пішохідні переходи, визначають разом, за якими ознаками можна впізнати машину, яка може проігнорувати червоний сигнал світлофора. Для дитини це гра, але в Болгарії такими іграми батьки зменшили дитячий травматизм на дорозі у 4 рази!

“Лагідні” незнайомці

Небезпечні для дитини не лише машини, що мчать вулицею. Машина може пригальмувати поряд:

– Дівчинко, як мені доїхати до...? Хлопчику, хочеш покататися?

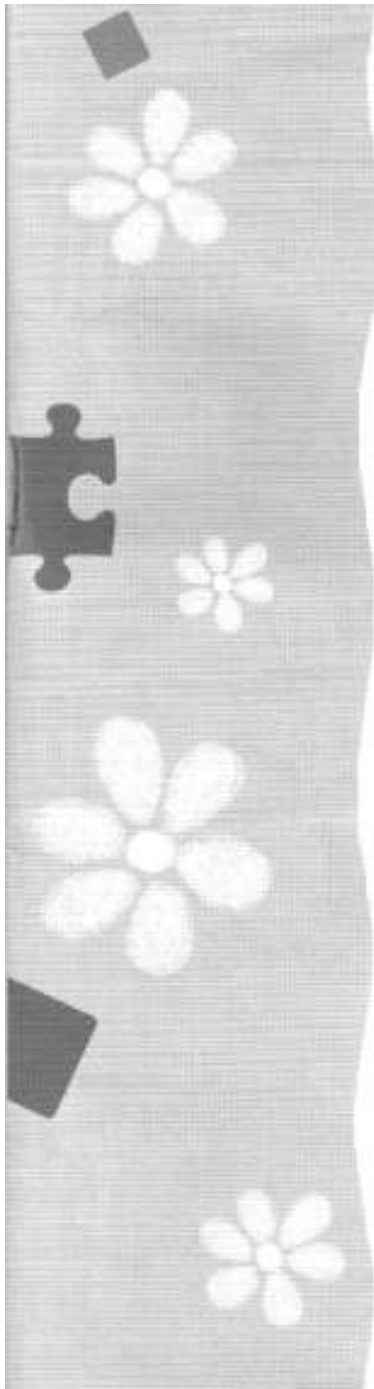
Для дитини має бути незаперечним правилом: **НІКОЛИ НЕ РОЗМОВЛЯТИ З НЕЗНАЙОМЦЯМИ**. Варіанти заманювання можуть бути найрізноманітніші, і дитина має це знати. Вона має негайно відійти туди, де є багато людей. Зазвичай злочинці, якщо їм не вдасться “розговорити” дитину, не переслідують її, а починають шукати іншу жертву. Можна згадати казку про Червону шапочку, пояснивши, що то в казці Вовка зразу можна було впізнати, а в житті злочинці виглядають аж ніяк не страшними і небезпечними злочинцями, зазвичай, це дуже добрі, лагідні й ввічливі “дядечки” і “тітоньки”.

Поясніть, що “погані дорослі” часто виглядають добрими і обманюють дітей, коли просять їх, наприклад, врятувати кошеня, чи допомогти, чи коли пригощають або дарують солодощі або іграшки. Домовтеся з дитиною, що вона має обов’язково спитати дозволу у мами чи тата, перш ніж піде з кимось чи візьме подарунок. А для незнайомця найкраща відповідь: “Мені не дозволяє мама”, “Я мушу спитати дозволу у тата”, “Он там мій тато, я зараз у нього питаю” – якщо ситуація склалася у людному місці тощо. Попередьте дитину, що її можуть спровокувати: “Я думав, ти великий, а ти мамусин мазунчик, дозволу питаєш” або “Я запитував у твоєї мами, вона тобі дозволила”. Скажіть дитині, що такі слова – найперша ознака, що це “погана” людина, яка бажає їй зла.

Запитайте у дитини, чому Вовку вдалося так легко проникнути до Бабусяної хати? Нехай дитина сама дійде висновку, що чужим не можна

давати адресу, телефон, ключі тощо. До речі, поясніть, що по телефону цієї інформації також не можна давати, і взагалі не слід розмовляти з незнайомцями і по телефону, а тим більше говорити, що “мама нема вдома”. Програвайте ситуацію, ніби ви незнайомец (змінить голос) і телефонуєте, коли батьків нема вдома. Дитина має запитати, хто говорить, і сказати, що мама (тато) зараз зайняті і передзвонять самі.

Поясніть дитині, що найбільша небезпека чигає на неї у безлюдних місцях: пустирях, підвалах і горищах, лісопосадках, парках, новобудовах, покинутих будинках тощо. Можна подивитись разом телепередачу про зниклих дітей. Тільки не розповідайте жахів у деталях, щоб не залякати дитину. Надто страшні історії можуть призвести до протилежного результату: нав'язаний батьками страх просто паралізує дитину у небезпечній ситуації, і вона нічого не робить для свого порятунку. Власне, батьки мають навчити дітей конкретним діям у небезпечних ситуаціях за допомогою рольових ігор.

Поясніть, що в ліфті не можна їхати самому чи з чужими. Чужий може скривдити, ліфт може застрягти. Порадьте, як чемно відмовитися, якщо запросять їхати разом у ліфті: “Дякую, мені невисоко”, “Дякую, я ходжу пішки”, “Мені не дозволяє мама” тощо. Адже дуже часто діти погоджуються на сумнівні пропозиції, бо не вміють ввічливо відмовити дорослому.

Невтомно пояснюйте, що мама чи тато ніколи не пришлють за своїм малюком в дитсадок чи в школу чужого, вони прийдуть самі.

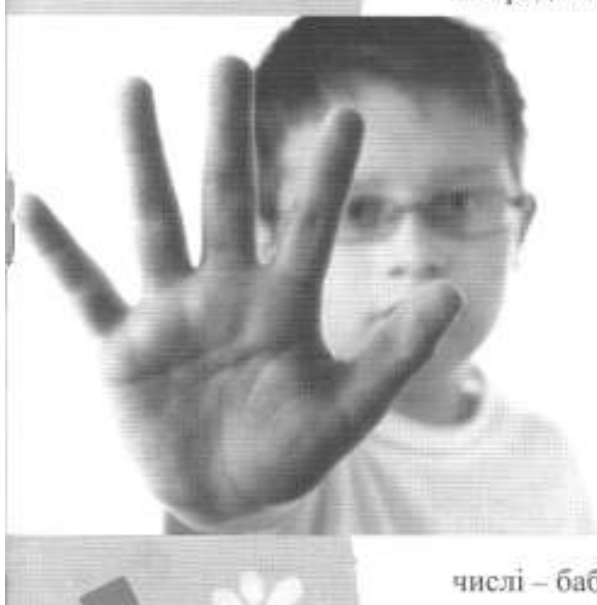
Скажіть дитині: якщо чужий силоміць тягтиме її до ліфта, у машину, у браму тощо, вона повинна щосили кричати: “Це чужий дядько! Подзвоніть моїй мамі! Я – (ім'я)” – щоб перехожі не подумали, що це сімейна сцена. Скажіть, що вона має робити АБСОЛЮТНО усе: кусатися, битися, дряпатися – усе, що недозволено в нормальному житті. Незле і прорепетирувати цю ситуацію – нехай дитина покаже, як голосно вміє кричати.

“Знайомі незнайомці”

За статистикою, у США 60% жінок у дитинстві зазнали сексуальних домагань. Це не означає, що їх усіх зґвалтували. Ні, їх “торкалися” у інтимних місцях дорослі чи старші діти. І майже у 70% випадків – це були знайомі їхніх батьків: друзі, сусіди, далекі й близькі родичі, колеги по роботі тощо. І в переважній більшості випадків батьки так і не довідалися, що люди, яким вони довіряли, робили з їхньою дитиною, бо вона їм цього так ніколи і не розповіла. Бо їй було соромно. Бо вона почувалася винною. Бо вона боялася. Бо знала, що їй не повірять. Навряд чи в Україні ситуація набагато краща, просто у нас не проводили

таких досліджень. Не думайте, що це минає для дитини безслідно, навіть якщо вона дуже мала, щоб зрозуміти, що з нею зробили. Цей спогад ніколи не зникне, і через якийсь час вона все зрозуміє. Не думайте, що серед ваших близьких і знайомих не може бути збоченців – ви не знаєте цього точно, тому що зазвичай вони виглядають як виховані, освічені, нормальні люди. Пам'ятайте: такі люди можуть бути також серед лікарів, вчителів, тренерів, завгоспів тощо – усіх, хто працює в дитячих закладах.

З перших років життя привчіть малюка до того, що його тіло належить тільки йому, і ніхто не має права торкатися його без дозволу малюка. Не цілуйте і не пригортайте дитину, якщо вона цього не хоче цієї миті. І ніколи не дозволяйте цього робити іншим людям, і рідним у тому числі – бабусям, дідусям тощо.

Як вберегти дитину і водночас не посіяти в її душі недовіри до всіх людей взагалі?

Поясніть, що майже ніхто зі знайомих і незнайомих дорослих не хоче дитині зла. "Поганих" є дуже мало, і зовсім необов'язково, що дитина їх зустріне. Але упізнати "поганого" неможливо, бо вони виглядають як "хороші". Тому про всяк випадок ні з ким

нікуди ходити не можна – лише з дозволу батьків.

Розкажіть дитині, як "погані" заманюють дітей: пригошенням та іграшками; обіцянкою показати щось цікаве – шенят, кошенят, мультики, цікаву гру на комп'ютері тощо; проханнями про допомогу; посиланнями на батьків ("Мене по тебе послала мама..."). Не розповідайте подробиць про те, що "погані" можуть зробити дитині, але скажіть, що це дуже страшно. Якщо дитина, не спитавши дозволу, пішла з двору, до сусідів, до друзів – покарання має бути суворим: слід надовго заборонити їй прогулянки (чи зустрічі з друзями, ігри, мультики тощо). Потурання у цьому питанні відгукнеться вам страшними переживаннями, коли дитина досягне підліткового віку і ви не знатимете, де вона, з ким, чи взагалі ще жива.

І найголовніше:

Зробіть усе можливе, щоб дитина вам довіряла. Розповіді дитини про себе і про події в її житті допоможуть вам визначити, наскільки дитина адаптується до різних ситуацій і чи може себе захистити. Тільки таким шляхом ви можете довідатись, чи є серед її оточення збоченці, і вжити заходи для її захисту. Тому, як би не були зайняті, ви маєте ЗАВЖДИ вислухати дитину, якщо вона хоче вам щось розказати. А якщо ваша дитина не має потреби розповідати вам про свій день, то ви маєте самі викликати її на розмови. Найкращий спосіб – розповісти якийсь випадок зі свого дитинства чи з дитинства ваших рідних або друзів. Дітям це надзвичайно цікаво: "виявляється, коли моя мама (мій тато) були такими маленькими, як я, з ними також траплялися страшні, неприємні, смішні історії!".

Тільки маючи постійний контакт з дитиною, ви можете оцінити, наскільки вона самостійна, наскільки потребує вашого контролю та опіки, наскільки їй можна довіряти, скільки "волі" їй можна давати.

Майте на увазі: якщо дитина не має контакту з батьками, то шукає його у інших людей і поза домом. Цим часто користуються злочинці.

Отже, мета "безпечного" виховання – прищепити дитині впевненість у тому, що якщо вона буде дотримуватися певних правил поведінки, з нею не станеться біди, а якщо й виникне небезпечна ситуація, то знайде з неї вихід, адже батьки навчили її, як це робити.